

TÁNC ÉS MOZGÁS

A tánc tanítása komplex művészetpedagógiai tevékenység, amely által a tanuló sajátos kifejezőeszköz birtokába jut, kiegészítve a nyelvi, a zenei és a vizuális kifejezőeszközök tárát.

A tánc a mozgást a művészetek oldaláról ismerteti meg a tanulóval, értékesen kiegészítve a testnevelés órákon történő mozgásfejlesztést. A tánc tanítása a testnevelés órák keretében is történhet, megfelelő képesítésű pedagógus vezetésével.

A tánc és a zene elválaszthatatlan kapcsolatából adódóan a tánc tanítása különleges zenei élményt is nyújt: a tanuló a mozgás által egész testében érzékeli a kísérő zenét, a zene aktív befogadjává válik. A néptánc-tanítás során a tanuló számos olyan népdalt ismer meg, amely kiegészíti az ének-zene órán tanult dalok tárát, mozgással összhangban énekel, a hangszeres dallamokat is közelebb érzi magához a táncolás által, a népzene így eredeti funkciójában éli át. Az ének-zene órán is alkalom nyílik arra, hogy az éneklést vagy zenehallgatást mozgással kapcsolják össze, megfelelő képesítésű pedagógus vezetésével.

A néptánc tanítása hatékonyan járul hozzá a magyarságtudat erősítéséhez, ugyanakkor közvetlen tapasztalat és élmény által teszi fogékonyá a tanulót a szomszéd – esetleg távolabbi – népek hagyományai, kultúrája iránt. Néptánc- és népzene-hagyományunk egy évezred európai műveltségének lenyomatát őrzi, ezért megismerése nemcsak a Kárpát-medencében élő más népek kultúrája iránt teszi fogékonyá a tanulót, hanem európai művelődéstörténeti összefüggések megértéséhez is hozzásegíti. A nemzetiségi iskolákban a néptánc-tanítás az identitás őrzésének egyik alapvető eszköze lehet.

A tánc tanítása fejleszti a ritmusérzéklet, a térérzéklet, a testtartást és a mozgáskoordinációt, amely a mindennapi élet számos területén fontos a tanuló számára. Fejleszti a társas kapcsolatok iránti érzéklet: együttműködésre, alkalmazkodásra, a másik nem, a másik személy, a másik csoport elfogadására és megbecsülésére ösztönöz.

Az iskolai tánc-tanulás bekapcsolódási lehetőséget biztosít a tanuló számára a táncos kulturális életbe: a tánc- és mozgásművészet értő befogadjává, a táncos szórakozás (táncházak, táncos szórakozóhelyek) aktív részesévé formálja.

A kerettanterv nem említi konkrét táncokat, hiszen a tanmenetbe bekerülő táncok, táncstílusok kiválasztása a tanár feladata az iskola és az osztály/csoport adta lehetőségek gondos mérlegelése után. Azt az elvet azonban rögzíti, hogy a tánc tanításának elsődleges célja a táncolás, az éneklés és a játék örömeinek, közösségformáló erejének megélése, képességfejlesztő hatásainak kiaknázása. Az esetleges produkció létrehozása csak jóval ezek után következő szempont lehet. Azt az elvet is rögzíti, hogy a tanuló lehetőség szerint saját szűkebb hazájának néphagyományából kiindulva ismerkedjen a tánc és mozgás világával, fokozatosan bővítve a megismert stílusok körét.

A kerettantervben szereplő tematikai egységek nem időben követik egymást. Az órák anyaga általában több tematikai egység, amelyeket a tanár belátása szerint arányosan oszt el az adott időkeretben, vagy akár többet is alkalmaz párhuzamosan. Ezért nem történik utalás az egyes tematikai egységekhez ajánlott óraszámra. A kerettanterv anyagát heti egy – az öt mozgásos óra egyike – órára terveztük.

A tánc tanításának tárgyi feltétele a megfelelő méretű, megfelelően rugalmas padlózatú, jól szellőztethető terem, valamint a megfelelő hangminőségű és teljesítményű zene-lejátszó berendezés.

A tánc és mozgás tanításának sajátossága, hogy az egyes tematikai egységek és fejlesztési célok gyakorlatilag a teljes 12 évfolyamon keresztül húzódnak, fokozatosan elmélyítve, pontosítva, finomítva az újra és újra visszatérő témákat. Ezért elkerülhetetlenek látszólag a gyakori ismétlések. Az ismétlődő keretek változatos, egymásra épülő tartalommal való kitöltése a pedagógus feladata, a helyi adottságok és az előzmények mérlegelése alapján.

9–10. évfolyam

A tantárgy tanításának céljai, feladatai – az életkori sajátosságok figyelembe vételével – nem térnek el az általános iskolaitól. A megismert táncstílusok és tánc típusok körének bővítésén, a motívumok ritmikai, plasztikai pontosításán és finomításán, újabb koreográfiák megtanulásán és bemutatásán kívül azonban a hangsúly a tudatosságra és a szintézisre helyeződik.

A tanuló a táncok gyakorlása során szerzett élményeket, tapasztalatokat, népzenei és hagyományismereti elemeket már képes nagyobb történelmi, földrajzi, művészet- és zenetörténeti összefüggésekben elhelyezni. Tapasztalatot szerez a Kárpát-medence néptánc kultúrájának egyedülálló gazdagságáról. Tudatosítja, hogy a magyar táncfolklorisztika és a hagyományok újratemetésének (*revival*) sajátos magyar modellje, a tánc ház-módszer a világon egyedülálló tudományos és kulturális jelenség, igazi hungarikum. Ugyanakkor éppen ezáltal válik természetessé a szomszéd vagy távolabbi népek hagyományainak tisztelete, tudatosul néphagyományunk és az európai műveltség évezredes egymásba fonódása.

Az iskolai tánc tanulás segítséget nyújthat a fiatal tanulóknak a közösségi élet szervezésében is, hiszen vannak olyan táncok, amelyeket az osztályból/csoportból mindenki ismer, a közös táncolásból így senki sincs kirekesztve.

A tanuló az iskolában megismert táncok és a hozzájuk kapcsolódó kulturális tapasztalatok által a tánc- és mozgásművészet értő befogadójává válhat, a divatáramlatokra és a szubkultúrára pedig kritikusan és igényesen tekinthet.

A mozgás és tánc gyakorlása hatékonyan segíti a fiatal tanulót abban, hogy jó tartású, biztos kiállású, magát kifejezni képes felnőtté váljon.

A kerettanterv tematikai egységeinek száma az általános iskolához képest csökken, az 1–8. évfolyamon is szereplő fejlesztési feladatok integráltan jelennek meg, követve az életkori sajátosságokat. Ez azonban nem jelenti azt, hogy a szaktanár ne használhatná továbbra is az 1–8. évfolyam tematikai egységeit, amennyiben azt szükségesnek látja.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táncgyakorlat	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az 1–8. évfolyamon kialakult táncos készségek, ritmus- és térérzékelés.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A megszerzett tánc tudás alkotó, kreatív, improvizatív felhasználása. A közösségi mozgás és táncolás élményének megélése, a társas kapcsolatok fejlesztése. A jó tartás, magabiztos kiállás, helyes önértékelés fejlesztése. A közös éneklés, a zenével való együttmozgás örömeinek megélése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A folyamatos, de lehetőleg új szempontokat hozó ismétlések által már megszerzett táncos képességek és ismeretek elmélyítése és pontosítása. A tanári irányítás és folytonos javítás mellett önálló, alkotó, improvizatív, nagyobb formai egységeket (pl. táncrend, tánc ciklus) átívelő mozgások végzése.		<i>Ének-zene:</i> népzene és néptánc, a népzene szerepe és funkciója a paraszti hagyományban. <i>Dráma és tánc:</i> a tánc- és mozgásszínházi technikák alapjai.

		<i>Testnevelés és sport:</i> tánc, néptánc, történelmi táncok, társastáncok.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táncrend, táncciklus.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Táncfolklorisztikai/tánc történelmi ismeretek	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az 1–8. évfolyam hagyományismeret tematikai egységei.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Közvetlen tapasztalat és gyakorlat segítségével történő ismeretszerzés a táncfolklorisztika és/vagy a tánc történet területéről.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Közvetlenül a tanult táncok gyakorlásához kapcsolódva ismeretszerzés az adott táncok folklorisztikai/tánc történelmi háttéréről (beszélgetés, vetítés, gyűjtőmunka).</p> <p>A táncfolklorisztikai/tánc történelmi ismeretek tágabb történelmi, művelődés-, művészet-, irodalom-, dráma- és zenetörténelmi összefüggésekben történő elhelyezése.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a zenetörténet nagy korszakai.</p> <p><i>Vizuális kultúra:</i> a legjelentősebb művészettörténelmi stíluskorszakok és -irányzatok.</p> <p><i>Magyar nyelv és irodalom:</i> művelődés- és irodalomtörténelmi tájékozódás.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> színházi műfajok és stílusok: a történelmi műfajok és napjaink színházi műfajai.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Táncfolklorisztika, tánc történet.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tánc a kortárs kulturális életben	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A tánc kulturális életben betöltött szerepének ismerete és megtapasztalása.	

Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p>Táncelőadás, táncszínházi előadás, opera vagy balettelőadás közös megtekintése, értékelése, megbeszélése.</p> <p>Néhány társulat, táncelőadásoknak otthont adó intézmény ismerete.</p> <p>Közösségi részvétel táncházban/táncos rendezvényen.</p> <p>Egy-egy táncsal kapcsolatos televízióműsor közös értékelése, megbeszélése.</p> <p>Egy-egy, a táncsal kapcsolatos világháló-tartalom közös értékelése, megbeszélése.</p>		<p><i>Ének-zene:</i> a zene különféle funkciói, valamint a médiában és a filmművészetben betöltött szerepe, megjelenése.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> előadás elemzése.</p> <p><i>Informatika:</i> adatbázisokból való információszerzés, a megtalált információ rögzítése, értelmezése és feldolgozása.</p>
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Műsor, előadás, társulat, koreográfia, koreográfus, rendező, kritika, IKT-eszköz.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tréning	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az erőnlét és állóképesség növelése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A gyakorolt táncok elemeiből önállóan vagy a tanár által felépített, ritmikus, zenés mozgásgyakorlatok segítségével az erőnlét és állóképesség növelése.		<i>Testnevelés és sport:</i> terhelés, edzettség, fittség.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Mozgásgyakorlat, erőnlét, állóképesség.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Improvizációs készség fejlesztése	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás	Az eddig megismert táncok és improvizációs gyakorlatok.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, szabad, alkotó mozgás élményének megtapasztalása, a kreativitás fejlesztése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
A már megismert táncok folyamatainak önálló, kreatív, párral és/vagy társakkal együttműködve történő felépítése összhangban a		<i>Dráma és tánc:</i> mozgásos

<p>kapott kísérőzenével. Kísérletezés nagyobb formai egységeket (pl. táncrend, táncciklus) átfogó, összetett improvizációval is.</p>	<p>improvizáció tánc-, illetve mozgásszínházi technikák alkalmazásával. Mozgássor tervezése.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Rögtönzés (szabad tánc, improvizáció), lépés (motívum), táncrend, táncciklus, pár vezetése, tájegység, népcsoport/nép.</p>

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Koreográfia megtanulása és bemutatása	Órakeret folyamatos
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A szükséges táncstílus ismerete, a korábbi improvizációs és tányakorlatok.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>A közös munka eredményének, sikerének megélése, a fokozott koncentráció és kooperáció elérése, a művészi kifejezőképesség továbbfejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>A koreográfia megtanulása és bemutatása nem öncél, hanem a művészeti nevelés, képességfejlesztés egyik eszköze. A koreográfia az osztály/csoport képességeihez igazodik, a bemutatás (társaknak, szülőknél, vendégeknek) sikerélményt jelent a tanuló számára. Részvétel az előkészületekben. Koreográfia összeállítása, megtanulása, bemutatása. (Az előadott koreográfia lehet más művészeti ágakat felvonultató műsor vagy táncos-zenés színpadi mű része. A felkészülésnél ekkor kiemelt szempont a tantárgyköziség, a különböző művészeti ágak egységének megtapasztalása.)</p>		<p><i>Ének-zene:</i> törekvés a zenei mondanivaló verbális kifejtésére, vagy az átkódolásra más művészeti ág kifejezési eszközeibe.</p> <p><i>Dráma és tánc:</i> előadás, performance tervezése, kivitelezése a különböző színházi, bábszínházi, drámai, illetve tánc- és mozgásszínházi formák alkalmazásával.</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Koreográfia, koreográfus, rendező, szerep, szereposztás, csoport, szólamok, szólista, kar, próba, főpróba, színpadbejárás.</p>	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Gyűjtőmunka a tanult táncokkal kapcsolatban	Órakeret folyamatos
<p>Előzetes tudás</p>	<p>A tanult táncokkal, a hozzájuk kapcsolódó zenével, hagyományokkal kapcsolatos alapfogalmak, táncfolklorisztikai, tánc történeti alapismeretek, az IKT-eszközök megfelelő használata.</p>	

A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az önálló, alkotó és rendszerező munka örömeinek megélése, a médiatudatosság fejlesztése, a táncfolklorisztikai/tánc történeti ismeretek bővítése saját tapasztalatok és kutatás által.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Önálló vagy csoportos anyagok keresése és rendszerezett gyűjtése (szöveg, fénykép, mozgókép, zene) a tanult táncokkal, azok történetével, kulturális hátterével, kísérőzenéjével, közösségi funkcióival kapcsolatban.		<i>Informatika:</i> adatbázisokból való információszerezés, a megtalált információ rögzítése, értelmezése és feldolgozása, könyvtár- és internethasználat.
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Könyvtár, múzeum, szakfolyóirat, MTA Zenetudományi Intézet, Hagyományok Háza, multimédiás adatbázis.	

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Tánc ház, táncos rendezvény szervezése az iskolában	Órakeret folyamatos
Előzetes tudás		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	A közös szervezés, előkészítés, majd a közös mulatság örömeinek megtapasztalása, a közösség összetartozásának erősítése, a táncolás eredeti funkciójában való átélése.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
Társakkal együttműködve részvétel az iskolai tánc ház, táncos rendezvény megszervezésében, lebonyolításában (díszítés, berendezés, plakát/szórólap/meghívó készítése, büfé, ruhatár üzemeltetése). Részvétel a közös táncolásban.		
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Rendezvény, tervezés, szervezés.	

A fejlesztés várt eredményei a két évfolyamos ciklus végén	<p>A tanuló képes harmonikus, ritmikailag és plasztikailag pontos mozgásra, képes felszabadultan, önállóan, az esetleges hibák ellenére is magabiztosan felépíteni táncfolyamatokat, nagyobb formai egységeket. Képes a tanult táncok történetének, kulturális jelentőségének, funkciójának tantárgyközi összefüggésekben való megragadására tevékenység és közvetlen tapasztalat segítségével.</p> <p>Közösségi élmények által részesévé válik a kortárs táncos kulturális életnek.</p> <p>A tanuló képes korának és képességeinek megfelelő koreográfia megtanulására és előadására. Képes átélni a közös felkészülés és az elért siker örömeit.</p> <p>Képes önállóan vagy társaival közösen anyagot gyűjteni és rendezni a tanár által adott szempontok szerint. Tudatosítja az intézmények, a</p>
---	--

	<p>szakirodalom és a világháló adta lehetőségeket. Megfelelő irányítással, társaival együttműködve részt vesz iskolai táncház, táncos rendezvény előkészítésében és lebonyolításában, átéli a közös munka sikerének örömét.</p>
--	---